

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Udrag fra H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 35. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeventyr07val-shoot-idm139890599767440/facsimile.pdf> (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

ne; jvf. især Agnete og Havmanden (1833; SS XI 479f) og Ahasverus (1847; SS XI 614). – 29 *Gardinerne*] skyerne.

70.1-2 *lagde ... Sted*] A var fra barndommen fortrolig med tanken om at værne de dødes fred. Sml. A.s besøg på kirkegården i Lohmen i Skygebilleder 99.

71.10f. Sml. også alfeskildringen i *Dødsningen* (I 196.7ff). I begge versioner er det bemærkelsesværdigt, at Johannes' forbindelse med alfeverdenen først kommer i stand, da han har værnnet den dødes fred, men i begge tilfælde er det pagten med den døde, der åbner hans blik for det overnaturlige, jvf. »det er kun onde Folk, der ikke maae faae Alferne at see». Baggrunden for A.s alfer er primært Ticks Die Elfen (oversat i Oehl Eventyr II 199-227), jvf. Levnedsbogen 228. Sekundært E.Lytton Bulwers *The Pilgrims of the Rhine* (1834), jvf. O.T.: »Bulwer har i sin Roman: *Pilgrimen ved Rhinen* med uendelig megen Ynde og Fiinhed fremmanet en Alfeverden. De aandige Smaa bøuge der, som Luftningen om den materielle Virkelighed, man nødes til at troe paa deres Tilværelse» (127). Udtalelsen om Bulwer og *Reisekammeraten* afspejler hans optagethed og stadige arbejde med at beskrive alfeverdenen. Dette ses specielt i linie 16-17, idet opbygningen af dette konkret-sanselige billede kan følges fra *Dødsningen*, hvor det konventionelt og uanskueligt siges, at alferne »morede sig med at sejle i de store Blomsterblade, der gyngede paa Duggen i det høie Græs» (I 196.12-13). I Skygebilleder individualiseres alferne og deres utrolige lethed anskuelliggøres: »mange Digtere fortælle, at Alferne bade sig i Duggen; men hvor kan det lette Væsen, der danser paa Tidslens Fug, uden at bevæge det, trænge igjennem den haarde Vandmasse; nei, de stode op paa den runde Draabe, og naar denne saa trillede rundt under deres Fødder og det lette Gevandt flagrede i Luften, saae de ud, som det nydeligste Miniatur-Billede af Fortuna paa sin rullende Kugle» (32). I *Reisekammeraten* slettes Fortuna så som uvedkommende litterær association, medens A til gengæld inspireret af Bulwer fortæller, at alferne optræder to og to, jvf. »Og nu fremkom af Jordens grønne Barm et Feoptog; langsomt, to og to Haand i Haand, svævede de frem af en lille Aabning, beskygget af de frodige Straae, og stilled sig i en Kreds» (*Pillegrimmene ved Rhinen*, oversat af J.K.Reiersen. 1834.174). – 36 *Ja nok*] folkeeventyrets formel.

72.6 *Bugner*] iflg. folketroen stod bregnen i forbindelse med overnaturlige magter, fordi den kunne formere sig uden almindelige blomster og frø (jvf. Folk og Flora I 47). – 11ff. Såvel den underfulde salve som de tre remedier er alm. eventyrtræk, jvf. *Sterke Hans*, hvor en heks er usårlig for prygl, fordi hun har salven skjult under sit forklæde (Sv.Grundtvig: *Gamle danske Minder* I,1854.38), samt *Grevinge Hex*, der med en salve kunne omskabe sig til en usårlig hare

(Thiele I 37) og Den forvandlede Bondedreng, hvor en tryllesalve kan forvandle mennesker til dyr (Winther 49f). – **11 Randsel**] rygsæk. – **15-16 de tre Riis**] folkeeventyrets tretal benyttes gennem hele historien; de tre ris er det ene af rejsekammeratens tre hjælperodskaber sammen med sablen og svævevingerne, og han følger prinsessen tre gange til trolden. Johannes må gennemgå tre prøver, og prinsessen må neddyppes tre gange før hun forvandles. – **26 Urtakoste**] buketter. – **35 ff.** Ikke i *Dadningen*, men rejseerindrung, jvf. Dagbøger 20.8.1833, Genève: »Gik ganske ene ud til Bjerget . . . . . [Mt. Salvé] Det syntes nærvæd men var særdeles langt borte« (I 164; sml. MLE I 143).

73.8 Bulbider] bidsk bundl. – **10 ff.** Se n.t. I 198.38.

74.4 Drabantens] livvagterne. – **20 Ildskuffen**] skovl til at fjerne gløder og aske med. – **20 Ildklemmen**] jerntang til at tage noget ud af ilden med eller til at rage op i ilden med. – **25-26 De kom ... Gømme**] sml. udsigten fra slotteterrassen på Blankenburg i Skyggebilleder, »hvor Byen Blankenburg med sine røde Tage, laae ned mellem Skoven og de grønne Haver, som Kirsebær paa et Kaalblad« (61). – **33 Du gode Vorherre!**] sml. Levnedsbogen, hvor A under sit ophold hos Wulffs på Amalienborg i julen 1825, borte fra grisevict og forhønelserne hos Meisling, udbryder: »O Gud, det er jo ligesom *Aladdin*, jeg sidder ogsaa paa Slottet og seer ned. Du gode Gud! nei Du vil ikke forlade mig. Jeg kunde kysse Dig!« (135; jvf. Oehl I 359f).

75.34 komme ud af det] finde ud af det. – **35 været**] advarer.

76.3 spytte røde Grite] se n.t. I 35.2. – **33-35** se n.t. I 202.40-203.3. – **36 Bi**] vent. – **40 tørre Øinene i sin Slaaprok**] sml. legueeventyret i Skyggebilleder: »[kongen blev] tilsidst ganske melankolsk, græd og tørrede Øinene i sin kongelige Kaabe« (34).

77.3 Oppe i hvert Træ] jvf. Turandot, hvor prinsessen har sine frifers afhængede hoveder stående på muren. Haven med skeletterne kan også have reminiscenser af Ludvig XI.s have i Walter Scotts *Quentin Durward* (1823, da. 1825). – **22 præsenterede**] serverede.

78.13 Flev] sørgeslø. – **17 Bolle**] bowle.

79.4 ff. Sml. arkivar Lindhorsts have i E.T.A.Hoffmanns *Der Goldne Topf* (Hoffmann VII 224 ff). – **31 Kasteskaffer med Kaalhoseder paa**] se n.t. I 205.4.

82.21 Rygstykker] spøgende: rygge.

83.27-32 Her er' ... faldere] motto til *En splinterny Dands-Vise* (Ved Indvielsen af et nyt Huus 1832) (1833; SS XII 473); jvf. O.T., hvor strofen benævnes »*Dansk Almæssang*« (54).

84.5-13 Den makabre forlæsningscene alm. eventyrtræk; sml. fx Kong Lindorm (Olrik: *Danske Sagn og Eventyr*. 1929. 68-70) og Vildering kongesøn og Misseri Mø (Byskov I 227 ff). – **23 Du gav ... side]** sml. Markus 12.44, fremhævelsen af den fattige enkes offergave.